



Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

Opuscula Spiritiva - I. Horologium Asceticum. II. Principia Vitae Christianae. III. Manuductio ad Coelum. IV. Via Compendii ad Deum. V. De Sacrificio Missae. VI. De Discretionem Spirituum ... Operum Eminentiss. Cardinalis, Tom. I

Bona, Giovanni

Parisiis, 1677

Cap. II. Cupienti bene vivere morum instructor eligendus est. Qualis hic esse debeat. Officia discipuli

urn:nbn:de:hbz:466:1-9969

prius evomere debent, ac tum animo expurgato solida virtutum percipere alimenta. Ipsa autem purgatio sic perficienda est, ut quotquot admisisti peccata expientur, tum omnis erga illa affectus exuatur: vitiosi habitus eradicentur: malæ propensiones & appetitus immoderati sub rationis imperio coërceantur: caro castigetur: quæ corpori sunt necessaria ad justum moderamen redigantur, frænum linguæ ac sensibus imponatur: quæcumque ad arcem virtutis properanti moram injicere possunt penitus exterminentur. Quid trepidas, viamque tibi ad beatitudinem difficilem fingis? Tu teipsum facere beatum potes, eo vires suppeditante, qui principium tuum & finis est. A te autem debes exire, ut ad eum pervenias. Eò vicinior illi fies, quò à teipso remotior fueris.

5. Proponendum est itaque primò quid appetas, quò properes: tum via circumspicienda, quâ summum illud bonum adipiscaris, intellecturus in ipso itinere quantum quotidie proficias. Perlustra sedulò conscientiam tuam, & caligantes oculos aperiens solerter adverte qualis debeas esse, dum alius fieri potes. Serò fraudem agnosces, cum vitare nequibis. Disce quo remedio cupiditatum mansuescat insania, quo fræno timorum sævitia compescatur. Disce terrena despiciere & ab his spontè discede, quæ diu tecum esse non possunt. Omnia relinque, antequam relinquaris; ut cum venerit mors nihil in te reperiat, quod possit abolere. Curam autem præcipuam animæ impende, ut quæ excellentiâ prior est, non sit cultu posterior. *Quid prodest homini si universum mundum lucretur, anima verò suæ detrimentum patiatur?* Nullum est lucrum ubi salutis est damnum.

CAP. II. *Cupienti benè vivere morum instructor eligendus est. Qualis hic esse debeat. Officia discipuli.*

1. **N**ihil magis necessarium incipienti servire Deo, quàm ut se regi & institui ab optimo præceptore finat. Quis enim iter ignotum sine duce aggrediatur?

Quis difficillimam artem ediscat sine magistro? Paucos numerabis, qui seipfos protulerint, qui sine ullius adiutorio ad virtutem exierint. Quid universim fieri oporteat & mandari, absentibus potest & posteris scribi. Quando autem & quemadmodum quidpiam fieri debeat ex longinquo nemo suadebit: cum rebus ipsis deliberandum est. Non potest Medicus per epistolam cibi aut pharmaci tempus præscribere, vena tangenda est. Ita etiam in curandis animi morbis quædam sunt, quæ non nisi à præsentem monstrantur. Paulus futurus Doctor gentium, postquam conversus à Christo fuit, missus est ad Ananiam, ut ab eo disceret viam vitæ. Durum & laboriosum negotium aggressus es, malignitatem naturæ vincere, cum spiritualibus nequitias colluctari, & ad virtutem te ipsum perducere inter tot obstantia & impediencia. Quare aliquem invocare oportet, qui manum porrigat adjutricem, qui ostendat pericula, insidias detegat & in ancipiti pugna instruat ad victoriam. Sed dicis mihi: quem invocabo? Virum fidelem & sapientem, qui velit & possit tibi prodesse: cujus reverearis occursum, non reformides: qui non castiget errantem, sed emendet: cujus vita plus oculis quam auribus probetur. Malè imperat, qui præcipit & non facit.

2. Eum elige adiutorem, qui nemini aduletur, qui se vulgi congressibus non inferat, qui nec divitum convivia, nec Principum ædes frequentet, qui tale aliquid habeat in vita, quale Argentarius in pecunia, qui possit dicere affer quamvis drachmam, ego eam discernam; affer quamvis affectionem, ego eam dijudicabo: qui tanquam probatus medicus internas ægri tudines dignoscatur, qui apta præscribat remedia ad omnes animi morbos depellendos. Talis sit, qui subtili examine omnium spirituum instinctus discernere, inter virtutes & vitia discrimen ponere, omnium moribus servire sciat: qui omnes recessus & secreta mentis tuæ solerti consideratione perscrutetur: qui ab omni vitioso affectu immunis lucro dumtaxat spiri-

tuali intentus sit : qui in spiritu lenitatis errantem doceat & alliciat : qui omnes diaboli versutias & stratagemata detegere & eludere didicerit : cui denique non erubescas omnia mala tua pandere , omnia pectoris penetralia referre . Pars magna felicitatis tuæ erit talem posse reperire .

3. Cum eo libenter sermonem habeas , quicquid pravæ propensionis , quicquid morbosæ qualitatis in te est , quicquid delinquis , quicquid etiam boni facis , quicquid cœlitus immissum tibi existimas , prudenti ejus discussione committe . Sæpè illum deprecare , ut si quem tibi notaverit turbulentum inhærere affectum , indicare ne gravetur , idque frequenter faciat , nec redarguendi verecundiâ impeditus vitia tua dissimulet . Quod si negaverit se aliquid in te deprehendere censura dignum , ne te protinus credas inculpabilem evasisse . Tacet enim aut timens odium tuum , aut desperans emendationem . Tunc verò urge & inste vehementius & factis ostende quantum proficere cupias . Incipe vitia apud illum deponere , ad ejus præscriptum mores exigere . Gaude fieri ab eo convitium tuæ pravitati , semperque ab ipso vel sanior redeas , vel sanabilior . Inter tot mala aliquid est velle sanari .

4. Hæc sunt docentis & discantis mutua officia , ut ille prodesse velit , hic proficere . Ne ille profit vix quidpiam impedit , nisi discipuli refractarium ingenium , doctrinæ impatiens & curationis incapax . Quidam enim innixi prudentiæ suæ alterius sequi ductum detrectant . Hæc omnia inquirunt , quæ tu doces , jam scio . Quid prodest aperta monstrare ? plurimum . Interdum enim scis & non attendis . Non docet admonitio , sed excitat memoriam , nec patitur elabi . Sæpe animus etiam aperta dissimulat : ingrenda itaque illi rerum notissimarum notitia . Nam virtus erigitur cum tacta est & impulsa . Alios retrahit malus pudor , vitium puerile & viro indignum . Alii quasi phrenetici pertinaci silentio mala intus premunt & Medico curationi intento indignantur . Suadet nimirum hanc noxiam taciturnitatem tartareus hostis sperans perniciem

afferre quamdiu latet. Et corporis quidem ulcera tamen si pudibunda omnium oculis exponere, ut curentur, non erubescis; animæ verò carcinomata studiosè tegis, ac si ea celare tollere sit; cum vix tamen fieri possit, quin vel te repugnante ipsa se prodant. Qui vulnus tegit, nunquam sanabitur.

5. Nunquid Medicus injuriam tibi facit, si tuum tibi morbum demonstrat, si periclitanti dicit, Malè habes, febricitas: hodie tibi abstinendum à cibo est, hodie aqua potanda? Imò pro beneficio laudatur, gratiæ ei aguntur & referuntur. Si quis autem dixerit, appetitiones tuæ æstuant, opiniones vanæ sunt, affectus immoderati; protinus exclamas, ô facinus ferro & sanguine vindicandum! ô contumeliam nullo modo ferendam! Infelix! Quid tibi damni aut mali infert tuæ salutis studiosus monitor & instructor? Id scilicet quod speculum deformi. Te talem tibi ostendit, qualis es. Corrige ergo quod ille arguit; compone mores, ablue sordes. Facilè potes, si volueris, omnium te oculis irreprehensibilem exhibere.

C A P. III. *De purgatione à peccatis. Exuendus erga illa affectus & vitia extirpanda. Nullum efficacius vitiorum remedium, quàm mortis & aternitatis consideratio.*

I. **A**B ultimo fine deviat homo, cùm peccatum committit, quod est omnium malorum causa. Ab hoc semine nascitur quicquid cruciat: hoc veneno totus orbis inficitur. Latet illud dum fit, sed cùm patratum fuerit, tunc intelliges quàm malum sit. Fuere qui mortuorum corpora vivis jungerent, ut fœtore torquerentur. Similis est in peccantes animadversio, alligatum est eis supplicium, non inveniunt quò evadant. Nisi aliquid patiaris ne malum facias, plurimum patieris quia fecisti. Vix concipitur prava actio & jam puerpera est suæ pœnæ. Inde nata mors est, hinc succensa gehenna. Ab omnibus itaque flagitiis expianda conscientia, dolore, confessione & satisfactione. Nec graviora, dumtaxat evitanda, sed